

HZ. MUHAMMED (ASM), ESMA-İ İLAHİYE'NİN EN MÜKEMMEL AYNASIDIR!

Gündüz vakti, elimize küçük bir cam parçası alıp güneşe doğru çevirdiğimizde, güneşin yansımalarını o cam parçasının kapasitesine göre yansıttığını görürüz. O cam parçası biraz daha büyük ve ama bu kez bir ayna olursa, hem güneş ışınlarını daha fazla ve daha fonksiyonlu olarak yansıttığını görürüz. Çünkü bu kez elimizde ayna vardır ve ayna sadece güneşin görüntüsünü değil, güneşin sıcaklığını da yine kendi kapasitesi oranında yansıtır. Güneşin aynadaki yansımada yedi renk ayrı ayrı görülmez ve tamamı birden bir ışık olarak kendisini gösterir. İşte bu yönüyle ayna, diğer şeffaf cisimlere göre daha geniş kapasiteli, daha büyük meziyetlere sahiptir.

Şimdi bu aynayı daha da büyütelim ve dünya büyüklüğünde bir ayna farzedelim. Bu durumda o aynada yansıyan güneş sadece o aynanın içinde yansımakla kalmaz, aynanın yöneldiği cihete de hem ışığıyla, hem ısıyla, hem yedi renginin tamamıyla yansıma yapar.

Aslında güneş ışığını yansıtma özelliği sadece şeffaf cisimlere mahsus değildir. Aslında canlı-cansız bütün varlıklar, sahip oldukları özellik ve vasıflarıyla güneş ışığını farklı şekillerde yansıtırlar. Örneğin kırmızı bir gül, maddî yapısı itibariyle mükemmel bir san'at eseri olarak, güneş ışığındaki kırmızı rengi kendine has bir görüntüyle yansıtır. Aynı özellik bütün bitkilerde, bütün hayvanların, kuşların, kelebeklerin, sineklerin hepsinde vardır. Kimisi tek bir rengi, kimisi onlarca, belki yüzlerce rengi, birbirinden farklı tonlarla yansıtırlar. Yansımalar belki sayılamayacak kadar çok çeşit ve mahiyettedir. Bu kadar çokluğa, çeşitliliğe ve farklılığa rağmen, güneş tektir.

Kırmızı bir gülün güneşe ayna olmasıyla, sayısız gül çeşitlerini, nihayetsiz çiçek çeşitlerini, neredeyse sınırsız varlıkları üzerinde barındıran yeryüzünün güneşe ayna oluşu arasında çok ama çok fark vardır.

Çünkü dünya, tek başına güneşin ışığından ısısına kadar sayılamayacak kadar çok özelliğini yansıtma özelliğine ve kapasitesine sahiptir.

Bu temsil ve benzetmeden hareketle, asıl konumuza gelelim.

Ezel ve Ebed Güneşi olan Cenab-ı Hak, başta da belirttiğimiz gibi, sayısız ve sınırsız güzellikteki isimlerini ve sıfatlarını yansıtacak sayısız varlıklar yaratmıştır. O isim ve sıfatlarının eşsiz güzelliğini şuur sahibi varlıklar yaratmış, o görenlerin gözleriyle kendi isim ve sıfatlarını görmek istemiştir.

Tam bu noktada, Allah'ın sonsuz güzellikteki ve mükemmellikteki isimleriyle ilgili bir açıklama yapalım.

Allah'ın isimlerine **“En güzel isimler”** mânâsına gelen **“Esmâü'l-Hüsnâ”** denilir.

Kur'an-ı Kerim'de en güzel isimlerin Allah'a ait olduğu bildirilir.

Evet, Allah'ın isimleri sonsuzdur. Bu isimler, biz insanlar tarafından çeşitli varlıklara verilen isimler gibi değildir. Bu isimler, taşıdıkları mânâları en sonsuz ve nihayetsiz yönlerini de içine alır. Örneğin **“Cemîl”** isminin mânâsı **“Allah'ın sonsuz ve sınırsız güzelliğe sahip olması”**dir. Allah'ın, bu eşsiz ve benzersiz güzelliğini zedeleyecek zerre kadar dahi bir çirkinlik yoktur. Bu güzellik sonradan elde edilmiş değildir. Bu güzelliğin artması veya eksilmesi söz konusu değildir. Çünkü sonsuz bir güzellik kastedilmektedir. Sonsuz olan bir şey için herhangi bir sınır, eksiklik veya noksanlık imkansızdır.

Cemîl ismi nasıl sonsuz güzelliği ifade ediyorsa, o güzelliği yansıtan aynaların da sonsuz ve sınırsız olması lazımdır. İşte bunun içindir ki, sonsuz güzellik sahibi olan Allah, bu güzelliğini, birbirinden muhtelif yönleriyle, birbirinden farklı seviye ve derecelerde yansıtan aynalar yaratmıştır. Bu isimden hareketle, bir gül aynasında yansıyan güzellikten koskoca güneş, gezegenler, yıldızlar ve dünya aynasında yansıyan güzelliğe kadar sayısız güzellikler şuur sahibi varlıkların gözleri önünde sergilenmiş vaziyettedir.

Cemil isminde olduğu gibi, her bir ismin tecelli ve yansımaları nihayetsizdir. Hem isimleri, hem isimlerin yansımaları, nerede ve hangi varlıkta ne kadar, nasıl ve ne şekilde yansıdığı ancak ve ancak Allah tarafından bilinmektedir.

Bütün varlıklar bir şekilde Esmâya mazhar olurken, varlıkların en mükemmeli, üstünü ve Cenab-ı Hakkın bir nevi yaveri olan Hz. Muhammed (a.s.m.) elbette bütün kâinat çapında değere sahip bir aynadır.

En değerli, en kapsamlı ayna olarak Hz. Muhammed'i (a.s.m.) diğer varlıklardan daha üstün ayna olmasını **üç ana cihetten** değerlendirebiliriz:

Birincisi, kâinat içinde en mümtaz ayna olmasıdır. Zerreden güneşlere kadar bütün varlıklarda, kendi kapasitesine ve potansiyeline göre gerçekleşen tüm yansıma ve tecellîlerin tamamı Hz. Muhammed (a.s.m.) aynasında yansır ve tecellî eder.

İkincisi, en cami, en kuşatıcı, en kapsamlı bir ayna olmasının yanı sıra, birer ayna mesabesinde olan bütün varlıkların yaratılmasına vesile olmasıdır. Bir diğer ifadeyle, Esmâü'l-Hüsnâ'nın en yoğun ve en mükemmel şekilde tecelli ettiği Zât-ı Muhammedî (a.s.m.) bütün aynaların zübdesi ve çekirdeğidir; buna karşılık kâinat bu küçük aynanın açılımıdır.

Üçüncü olarak Hz. Muhammed (a.s.m.) bütün varlıklar âleminin, bütün şuur sahibi

varlıkların gözü önünde hem kendindeki sonsuz güzellik ve mükemmellikteki Esmâ yansımalarını her haliyle sergilerken, diğer yandan büyütülmüş bir insan misali olan kâinattaki yansımaları göstermekte, işaret etmektedir. Her bir varlık ozerindeki İlahî yansımalarını okumakta, anlatmakta ve insanlığa öğretmektedir.

Allah'ın isimlerinden birisi "**İsm-i Âzam**"dır. "**En büyük isim**" mânâsına gelen bu ismin hangisi olduğu kesin bilinmemektedir. Bazı âlimler İsm-i Azam olarak bir veya daha fazla İlahî ismi "**İsm-i Âzam**" olarak ifade etmişlerdir. İmam-ı Âzam, İmam-ı Gazâlî, Celâleddin-i Süyûtî, İmam-ı Rabbânî, Şâh-ı Geylânî gibi büyük zâtlar, İsm-i Âzamı birbirlerinden farklı olarak tespit etmişlerdir.

Büyük ekseriyetin kanaati, İsm-i Âzam'ın, lâfza-i Celâl yani Allah ismi olduğudur. **H. Ali Efendimize göre** İsm-i Âzam tek isim değildir. **Ferd, Hayy, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs**'tan ibaret 6 isimdir. İmam-ı Âzam'a göre İsm-i Âzam, Hakem ve Adl olmak üzere iki isimdir. Gavs-ı Âzam'ın İsm-i Âzam'ı, Hayy ismidir. İmam-ı Rabbânî'ye göre de İsm-i Âzam, Kayyûm'dur.

Görüldüğü gibi İslâm büyükleri, İsm-i Âzam'ı farklı isimlerde bulmuştur. Belki de herbirinin hususi âlemine tecellî eden İsm-i Âzam değişik olmuştur.

Bazı âlimlere göre İsm-i Âzam'ı, **Allah**, isimleri içinde gizlemiştir. Bunun da hikmeti, kullarının bütün Esmâü'l-Hüsna'ya rağbetini sağlamak, kendisine bütün isimleriyle dua edilmesini te'min etmektir. İsm-i Âzam belli olsaydı, insanlar yalnızca o isimle dua ederler, diğer isimleri terk ederlerdi. Çünkü İsm-i Âzam'ın Allah katında çok büyük bir değeri vardır. Bu isimle yapılan duaların mutlaka kabul edildiği rivayet olunmuştur.

Esmâ-i Hüsnâ içinde bir İsm-i A'zam olduğu gibi, her isim için de âzamî bir mertebe vardır. Bazan bir ismin âzamî mertebesi, İsm-i Âzam ile karıştırılır; o isim âzamî mertebedeki tecellîsi sebebiyle İsm-i Âzam sanılır. İsm-i Âzam'ın her âlime göre değişik olmasının bir sebebi de budur.

Bediüzzaman'a göre, Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ve Muhammedî hakikat, bütün esmânın en âzam mertebelerine mazhar olmuştur. Bunun da ötesinde İsm-i Âzama mazhardır. İsm-i Âzamin en âzamî ve en yüksek tecellilerine mazhardır.

İsm-i Âzama mazhar olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bütün varlıkların en üstünü ve en yüksek makâma sahip olma vasfı, onu takip eden mü'minlerin derecesini de yüceltmıştır.

Allah-u Teâlâ eşsiz, sınırsız ve mükemmel sıfatlara sahiptir. Dolayısıyla, Yüce Yaraticımızın kendisine ait kemâl sıfatlarını aksettiren, yansıtan bütün varlıkları sevmesi, hem de çok sevmesi çok rahat anlaşılır. Bu açıdan, örneğin bir tek çiçekte tecelli eden, kendisini gösteren İlahî güzellikler ve isimlerin tecellisini, bu küçün varlığa olan İlahî muhabbetin bir tezahürü olarak değerlendirebiliriz. Nasıl bir çiçekte tecelli eden İlahî güzellikler İlahî muhabbetin birer tezahürü ise, İlahî cemalin ve

güzelliğın en zirve noktada tecelli ettiği Seyyidü'l-Mürselîn (bütün peygamberlerin efendisi) ve Sultânü'l-Evliyâ (bütün velîlerin sultanı) olan Habib-i Ekremın bu İlahî muhabbete ne derece nail olduğu rahatlıkla anlaşılabilir. O halde, Allah-u Teala kendi cemâlini sevmesiyle, o cemâlin ve güzelliğın aynası olan Habibini çok sevmektedir. Kendi güzel isimlerini sevmesiyle, o İlahî isimlerin en geniş çaplı mazharı olan Habbini ve onun yakınlarını da sever. Kendine ait bütün san'atlarını sevmesiyle, o san'atın dellâlı ve teşhircisi olan Habibini ve ona benzeyenleri de sever. Bütün san'at eserlerini sevmesiyle, o eserleri görüp, tefekkür edip "Maşaallah, bârekallah, ne kadar güzel san'at eserleri" diyerek takdir eden o Habibini ve onun ardından gidenleri de sever. Yarattığı bütün varlıklardaki güzellikleri sevmesiyle, her türlü maddi ve maneî güzelliği, suret ve siret güzelliğini üzerinde barındıran Habib-i Ekremini ve ona tabi olan insanları da sever.

Demek, Cenab-ı Hakk'ın rahmeti nasıl bütün alemleri kuşatmışsa, muhabbeti ve sevgisi de bütün kâinatı ihata etmiştir. İlahi muhabbete mazhar olan sayısız varlıklar içindeki en yüksek makam ise Hz. Muhammed'e (a.s.m.) mahsustur ki, bu yüzden ona "Habîbullah" lakabı verilmiştir.

Kâinatın Kemalatını Keşfeden Canlı Bir Güneştir.

Güneş ile aydınlık birbirinin ayrılmaz iki kavramdır. Güneş olup da karanlığın olması veya karanlığın olduğu bir yerde güneşin bulunması imkansızdır. Böyle bir ihtimali düşünmek akıl ve mantık esaslarıyla taban tabana zıttır.

Karanlık, güneşin ışıklarını göndermeye başladığı andan itibaren zayıflamaya, yerini aydınlığa bırakmaya başlar. Güneşin bütün aydınlığıyla, parlaklığıyla, görkemiyle kendini gösterdiği bir ortamda ise karanlık söz konusu olamaz. Sadece gözlerini sıkıca kapayıp, etrafın karardığını veya gece olduğunu söyleyebilecek kadar ahmakça bir tavır sergileyenler müstesna.

Tıpkı bu örnekte olduğu gibi, Hz. Muhammed (a.s.m.) varlıklar âlemine doğan, ışığıyla bütün kâinatın karanlıklarını aydınlatan, kâinattaki her bir varlığın yaratılış hikmetlerini, özelliklerini ve vazifelerini şuur sahibi varlıkların görmesini sağlayan bir güneştir. O güneş sayesinde ki, bütün varlıklar bir değer taşıyabilmiştir. O güneş sayesinde ki, gezegen ve yıldızlar misali, bütün varlıklar onun etrafında halkalar halinde sıralanmışlardır.

Onun hürmetine bütün âlemler yokluk karanlıklarından varlık aydınlığına ve nuruna kavuşmuştur. Onun hürmetine, bütün varlıklar sayısız İlahî isimlere birer ayna olma şerefine nail olmuştur. Onun nuruyla başta insanlar olmak üzere bütün şuur sahibi varlıklar, kâinat üzerindeki İlahî isimlerin tecellilerini görebilir, Kur'an-ı Kebîr üzerindeki âyetleri okuyabilir, kulluğun gereklerini yerine getirebilirler. Onun hürmetine bütün kâinat ve varlıklar ebedî âlemlere namzet olma imkânına kavuşmuştur.

KAYNAKLAR:

-
- *En'am Sûresi, 180; Kehf Sûresi, 110; Tâhâ Sûresi, 8; Haşir Sûresi, 24.*
 - *Barla Lâhikası - Mektup No: 246 - s.1541.*
 - *Sözler / Yirmi Dördüncü Söz s.144, 256.*
 - *Sözler / Yirmi Dördüncü Söz - s.147.*
 - *Emirdağ Lâhikası (1) - Mektup No: 123 -s.1752.*
 - *Sözler, 282.*
 - *Mektubat, 490.*
 - *Şuâlar / Yedinci Şuâ - s.910.*